Kobzar, Havryi'l
Dvoie

Гавриїл Кобзар.

ДВОЄ

Драматичний малюнок на одну дію.

Ціна 10 цнт.

ЛАДОМ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ
ім. Т. Шевченка.
East 4th St., New York, N. Y

ДІЄВІ ОСОБИ:

ВІН } люде улиці.
ВОНА }

РЕКВИЗІТ:

1) Пляшка з водою.
2) Золотий годинник.
3) Револьвер.
4) Цигарки.
5) Сірники.
6) Свисток.

Гавриїл Кобзар.

ЗБІРКА
ІВАНА ЛУЧКОВА

ДВОЄ.

(Драматичний малюнок на одну дію.)

(Діется в Київі, літом на Бульварі. Вечір. В глибині за огорожою через улицю — доми з деякими освіченими вікнами. — Чутно гомін людей.) Держи, держи, лови его... А-а, ти не втічеш. Ось він. Піймався злодюго. Бий его, чого дивитесь. *(поліцейські свистки.)*

ВІН. *(після того як гомін трох стих, показуєтся із за куща. В той час по стежці проходе Вона.)* Ка-хи!

ВОНА. *(оглянувшись)* Що там скоїлось, що так мементують?

ВІН. *(виходе із за куща і сіда на ослона)* Е, що там цікавого. Іди-но сюди, познакомимся, поговорим де обчім.

ВОНА. А чому і не познакомитись з таким гарним як ти. *(Плюнула на бік, сідає.)*

ВІН. Люблю!.. Молодця. По военому раз два і могорич. *(Вийма з кишені пляшку і пе.)*

ВОНА. А ти стало буть военний?

ВІН. Був колись. На пий.

ВОНА. Хіба ж то личить? Ще хто побаче.

ВІН. Яка бо ти чудна. Та тепер же на все свобода.

ВОНА. От так-так, і справді, я забула, що тепер ми всі свободні граждани. — Та цур їй, не хочу пити.

ВІН. Стало буть не зовсім практикована. *(Штовха її ліктем і моргає.)* Давно?

ВОНА. Не зрозумію...

ВІН. Питаю, давно цим промишляїш?

ВОНА. Шість місяців... Та ти діло кажи.

ВІН. Яке діло?

ВОНА. Чого зупенив мене? Гроші маєш?

ВІН. Ха-ха. Гроші.... *(Вийма з кишені джиґета золоті часи з цепочкою.)* Бачиш? Хіба ж це не дорогше ніж гроші.

ВОНА. Крадені.

ВІН. Тс-с... *(Озираючись навкруги.)* Не гомони, почують, і яка бо ти догадлива. Ці часи, я допіру одняв у одного боржуя. А він як підніме гвалт. Я на втеки. Він за мною, я сюда за кущ і заховавсь. Чула? побігли доганять вора. Мені здаєтся, що заміст мене, там когось другого злапали.

ВОНА. *(достає з редікуля папироси, дає єму, закурюють.)* То-то, я бачу що ти нашого поля ягода.

ВІН. Звісно. *(Павза).* Ну як же? Подобаїтся тобі ремество твоє?

ВОНА. *(після павзи.)* Вже подобаїтся чи ні, а як небудь треба прожить. Де в наші часи солодко? Скрізь гірко. Працювати на якіхсь боржуїв-миροїдів, на хвабриках — остогидло... Годі! Тепер на нашій улиці празник.

ВІН. Справедливо, що й казати. Слухай от ти, тай я зараз сказав слово боржуй, а що воно означа?

ВОНА. Що?

ВІН. Еге же, що?

ВОНА. Та хто єго знає. Вчера я була з одним скудентом, то він мені щось торочив, а я нічогісенько не розібрала. Ніби то хранцузи так про між себе говорють. Ще якесь слово поясняв. *(Пригадує)* Про.. Пролітає... Ні Про Італію, чи... О, згадала пролетарій.

ВІН. Хранція і Італія, кажуть наші союзники. За їх здоровля. *(Пє.)* Та проковтни бо капельку. Свя-

те писаніе каже: «вино виселить душу чоловіка.» Цего зілля вже нігде не вкрадеш. Десять карбованців отдав.

ВОНА. Хіба капелиночку. *(Пє.)* Яка пекуча. Хай її всячина. І закусити нема чим.

ВІН. Язика маєш то ним і закуси. *(Павза.)* Так, так. Ти тутешня? Київська?

ВОНА. Ні...

ВІН. Здалека?

ВОНА. Егеж ж.

ВІН. Відкіля ж будеш?

ВОНА. *(подумавше.)* О, невидно звідціля... Із Волині...

ВІН. Он як!

ВОНА. А ти, значіть, в москалях службу одбував?

ВІН. *(трохи піднявся і по солдатскі приставиь руку до козирока.)* Так тошно, моя кралечка.

ВОНА. А ти дальній?

ВІН. О, теж дальний, красуля. І сам здалека і побував на своєму віку ще далі! Де, де я тілько не був! Пів світа обїздив. Що дома було робити. Бараболі їсти? Землі мало.

ВОНА. І на край світа мабуть побував?

ВІН. Хе...Що край світа? Та я й на тім світі був. Всіх святіх і чортів бачив.

ВОНА. *(оплеснула руками, здивовано.)* Та недури бо...

ВІН. От тобі хрест. (Христиться.)

ВОНА. Ох, матінко моя! Роскажи ж будь ласка, як то на тім світі. Дуже цікаво...

ВІН. *(підморгнув.)* Цікаво кажеш? Ха-а богато росказувати, та нема чого слухати. То я Амерuку зву тим світом.

ВОНА. А ти в Америці був?

ВІН. Був. Навчився там об своїх земляків, в карти

грати, добре горілку пити. Тепер повернувся до старого краю, а тут не зміг знайти ні родини ні хатини. Нікого нема.

ВОНА. Скажи, на милость. Кажеш в Америці і земляків знав.

ВІН. Чему незнать!.. Чи мало кого знав.

ВОНА. А яка та Америка, чи вона більша од нашого Київа?

ВІН. Ха - ха! О, далеко більша.

ВОНА. Казали, що там ще якийсь Нев Йорк є. Чи ти бачив єго?

ВІН. Нев Йорк? Бачив! Як не бачети! Хто єго не зна. В тому городі височенні домини, залізниці на землі й під землею, а людей там, усего світа, видимо й не видимо.

ВОНА. Не жартуєш ти часом?

ВІН. Чого мені жартувати? Тай з якої речі я брехав би? Що бачив то й бачив, а чого не видав того й не видав.

ВОНА. Побожися!

ВІН. Побий мене Бог! От як перед Господом!

ВОНА. Скажи будь ласка, а Кравченко Гордій і тепер в Нев Йорку? Чи може теж повернувся до дому?

ВІН. *(здивовано.)* А ти єго хіба знаєш?

ВОНА. Ні... Не я! Дівчина тут одна єго зна.

ВІН. Тутешня чи що? Може твоя подруга?

ВОНА. Та ні!..

ВІН. Далеко живе?

ВОНА. Тут... Недалечко...

ВІН. Яка ж така дівчина?

ВОНА. Чого ти присікався? Та де живе, та яка дівчина. Одні її тобі мало чи що? *(Одвернулась од него.)*

ВІН. Слухай, не до жартів мені тепер. Скажи, що їй треба од Гордія Кравченка?

ВОНА. Іди пріч од мене.

ВІН. Ну, просю ж тебе, скажи.

ВОНА. Сама незнаю. З одного села вона з ним чи що. *(Довго дивля ся один другому в очі. Павза.)*

ВІН. Побачитиб мені тую дівчину...

ВОНА. На віщо вона тобі, питаю?

ВІН. Та сказав би, що бачив я Гордія Кравченка.

ВОНА. Як він там? Нічого? Здоров?

ВІН. А що єму станеться! Живий, здоровий, як і ми з тобою!

ВОНА. А ти стало бути, его знаємий?

ВІН. А вже ж знаємий! Та щей приятель... Знаю, знаю!.. У нас, у ночлежних домах, чи мало про між себе знаємих...

ВОНА. *(тихо.)* Звісно таке діло...

ВІН. А що тобі треба самій то? Я ніяк не зрозумію... Повідай. Як зустрінусь з ним — роскажу... Що хочеш передам! Він парняга хороший, добряга.

ВОНА. *(раптово.)* Слухай! Скажи ти єму будь ласка...*(Тихо.)* Ні, ні... не треба.

ВІН. Ну от найми тебе. Е-е, тепер я догадуюсь. Певно ти в него закохана.

ВОНА. Ні...

ВІН. Коли ні, то щож тобі тоді треба від него?

ВОНА. Мені? Мені... Одчепись від мене, чоловіче. Це якась мара.*(Плаче. Пориваєтся йти.)*

ВІН. *(здержує її.)* От тобі й раз! Заспокойся... Чим же я тебе вразив? Кажи, я слухаю.

ВОНА. Побожись, що не скажеш єму, що мене бачив! Побожись, що не повідаєш нікому, що я тобі зараз скажу.

ВІН. Знов божиться? Це мені богато не коштує.... Ну, побожився! Катай!

ВОНА. Перед Господом Богом?! Єй Богу?

ВІН. Єй Богу!..

ВОНА. Ну, слухай! Скажи ти єму, померла єго мама, а батька, сестру й брата, Німці забрали в полон.

ВІН. *(схвелеваний не зна що сказати. Опянів.)* Ти... ти певна в тім?..

ВОНА. Певна.

ВІН. Хто тобі подав тую звістку?

ВОНА. *(поклала єму руку на плече й дивлячись прямо в очі.)* Побожився, що нікому не скажеш?

ВІН. Побожився...

ВОНА. Сестра я єго...

ВІН. *(мов несамовитий показує на неї пальцем.)* Ти?.. ти?!!..

ВОНА. *(страшенно перелякана.)* Ой! Господи! Це ж ти і є мій братік. *(Плаче.)*

ВІН. *(взявшись руками за голову.)*. О-о, сестра і брат — недолюдки. Сестра продає своє тіло. Продає... Гарна торговля. *(Несамовито сміется.)* ха-ха-ха!.. Що й говорити гарна... У прокляття... Цего ще не доставало... Який глум, який сором... Ха-ха-ха... Красиву пташку піймав. І хто ж? Брат рідний. *(Дико озираєтся на вкруги.)* Так... так... Порішити від разу. *(Непримітно вийма з кишені револьвера.)* Ослобонити од людського глупу... Так, так, ліпше буде. *(Ніжно кріз слези.)* Прощай рідная сестро, навіки прощай і коли можеш і мене прости. В твоїй недолі я, як брат теж повинен. Спокутую свій гріх, спасаюче твою молодую душу, твоє тіло од наруги звіриної. Прости — прощай. *(Обійма і цілує її. В тyж хвилю прицілуєтся на неї револьвер.)*

ВОНА. *(замітивши револьвер, хвата єго за руку і не самовито кричить.)* Ах!! Схаменись!.. *(боротьба.)* За щож ти мою душу губиш? Чи я винна в тім?

ВІН. Хтож як не самі ми. До менулого життя нам не вертатись. Коли ти не зуміла поводити себе як слід, як уcяка чесна дівчина, то на що ж тоді й світ паскудити?

ВОНА. *(на колінах перед ним.)* Мій братіку, молю тебе, не занапасти моєї душі. Я ж жива людина й жити бажаю. За що ж, за що?

ВІН. Я не знаю що зо мною діется, що я роблю. Все якось скоїлось так несподівано...

ВОНА. Я вся тримтю. На смерть перелякав.... *(Він підводе її.)* Як запалився. Ти ж не знаєш яким побитом я зупинилась на такій дорозі. Що мене заставило так поневірятись.

ВІН. Я сам не свій. Це проклятуще питво... Несподівана встріча, одібрали в мене памороки. Заспокойся... Сідай — росказуй.

ВОНА. Після першого року як тебе забрали до войска, я памятаю ти подав нам о собі вісточку, а далі й замовк. Мислили що тебе й на світі нема. Татко й мама старіють, слабіють, побиваючись за тобою. За хозяйствечком доглядати нікому. Все марно пропадае. Я і Петро ще малі діти. А що ми перетерпіли після того як война почалась, то одному Богові звісно. В ту ніч як мати померли...

ВІН. *(про себе.)* Мати, бідна мати...

ВОНА. Наші ж козаки підпалили зо всіх кінців наше село і отдали приказ утікати, бо наступае Німець. Не вспіли ми опомятатись, як ворог лютий окружив нас. Де що огнем неспалило, то він грабував. Татка й брата погнали на роботу, а мене, якийсь военний взяв в услуженіє... Наcміявся потім.... потім прогнав геть!.. Не пила не їла... Удавитись хотіла. *(Павза.)* На десятий день, наші знов одвоювали село. Але ж я там знайшла одно попілище. Все зруйновано, все попалено.

ВІН. *(про себе.)* Попалено, зруйновано, тими хто братався, цілувався з нами.

ВОНА. Зустріла якусь стару бабу, поїдем, каже, до Київа... Я тобі місто, говоре, гарне там доставлю. У великому городі в таких мають потребу! Молодим, красавим дівчатам завше робота знайдется. Я дурна повірила. Куди ж було більше діватись! Поїхала... Поступила сюди... А коли довідалась в яку безадню я попала, то вже було пізно. Я тепер в глибокій ямі роспуства і вже немаю моченьки вилізти з неї на світ божий. Ох, братіку, не я одна тут. Богато є другіх нещасніх, котрі загубили дівочу честь, людську совість, і вже ніколи більше не повернутся до правдивого життя, ніколи. Нема слів котрими можна було б повідати всему мирові про муки молодих загублених квіточок - дівчат та молодиць. Немилосердні властителі примушують нас танцювати, реготати, бути веселими перед покупщиками тоді, коли душу обнімає тоска, коли в грудях стремить гострий ніж, серце обливаєтся кровію. Ох, хто ж побаче наші слези, почує нашу мольбу допомочи, хто довідаєтся про нашу тяжку долю...

ВІН. *(пяний.)* Богато, кажеш, таких... В услуженії, кажели, була... Все попалено, зруйновано... Войпа.. Ха-ха... Война... Багато, ха-ха-ха!.. *(Павза.)* Тебе не признати... Виросла, повна, біла... Хм... Багато таких... *(Вийма з' кишені пляшку. Дріма.)*

ВОНА. А я тебе теж не признала. Скілько мужчин бачила, кожний день, кожний день. Всі однакові... Всі чужі...

ВІН. *(кріз сон.)* Мужчин бачила... однакові... Хм... *(Пляшка пада на землю.)*

ВОНА. *(глядюче на него, замислилась.)* Що сталось з чоловіком... Боже! Та невже ж це мій брат? *(Павза.)* А я? що я таке? Краща? Обох, обох одна дорога.. одна.. *(Схиляєтся на руки, тихо ридає.)*

ЗАВІСА.

КІНЕЦЬ.

New York, C. Feb. 21, 1918.

ДРУКУЮТЬСЯ СЛІДУЮЧІ УКРАЇНСЬ ДРАМАТИЧНІ ТВОРИ:

Безвіри, драма в 5-ох діях.

Глитай або Павук, драма в 4-ох діях.

Добрі Діти.

Єврейський розвід, драма в 5-ох діях.

Живий Мертвець, жарт в одній дії.

За Волю і Правду або Провокатор, песа в 5 діях.

Маруся Богуславка, істерична драма в 5-ох діях.

Право і Честъ, песа в 5-ох діях.

Сто тисяч, комедія в 4-ох діях.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ ім. Т. ШЕВЧЕНКА
168 E. 4-th St., New York, N.

